Bijdrage Kadernota (Algemene Beschouwingen)

Voorzitter,

het is voor mij nu de 7e keer dat ik de Algemene Beschouwingen mag uitspreken voor de ChristenUnie in Molenlanden. Ook dit jaar wil ik graag weer starten met woorden van ongeveer dezelfde strekking. Namelijk dat de ChristenUnie een uitgesproken christelijke partij is, dat we boven alles God willen dienen en dat Zijn Woord, de Bijbel, onze leidraad is bij het zoeken naar antwoorden op politieke vraagstukken. Vanzelfsprekend willen we ook nu het geluid van Christelijk-Sociale politiek stevig laten klinken. We doen dat in deze raadsperiode nog steeds vanuit onze 3-slag 'Zorgzaam, Bloeien en Groen.'

Het afgelopen jaar verrijkten we dat met de waarde 'VRIJHEID'! Nederland vierde dit jaar op 5 mei 80 jaar vrijheid na de Tweede Wereldoorlog. Vrijheid in de zin van afwezigheid van oorlog en bezetting, van zijn wie je bent en welke geloofskeuze je hebt, etc., maar de vraag is of tegenwoordig het begrip vrijheid niet een compleet andere lading heeft gekregen. Vrijheid is voor heel veel mensen nu 'ik bepaal wat ikzelf wil en ik heb met niemand wat te maken'. Maar '*de vrijheid van het ikkige zelf is een illusie'*, zei psychiater Dirk de Wachter en hij voegde eraan toe: '*Niet verbonden zijn heeft een extreme ledigheid tot gevolg. Een soort holheid. Alle vrijheid verdwijnt dan in het zwarte gat'*. Voorzitter, in het verleden heb ik mij ingezet voor ontwikkeling van kansarme jongeren in Zuid-Afrika als bestuurslid van de stichting Talkubuntu. De naam van deze stichting refereert aan de grondhouding in Afrika, namelijk *'Ubuntu'* wat betekent: *'ik ben... omdat wij zijn!'*. Zowel de opmerking van de Wachter als de grondhouding in Afrika zijn een pleidooi voor leven met de ander, het samen zijn en samen doen. Het is niet zo vreemd dat deze seculiere wijsheid in verscheidene vormen tot ons komt. Gods wijsheid kent immers geen grenzen. Hij heeft in Woord en Geest ons duidelijk gemaakt dat Hij ons geschapen heeft om in verbondenheid met Hem en met elkaar te leven. En Jezus Christus, Zijn Zoon, wiens naamdrager wij zijn, laat ons dit ten volle zien. Daar geloven wij in als ChristenUnie. Leven in het besef dat we op een goede manier zorg moeten dragen voor Gods schepping: de mens én de aarde. Voor elkaar en met elkaar!

Kozen we het afgelopen jaar de waarde "VRIJHEID!". Dit jaar kiezen we de waarde "SAMEN!". Zoals zojuist betoogd gaat het niet om het ik, maar om de ander en ik: het wij, het samen. Vorige maand mochten wij als ChristenUnie Mirjam Bikker, onze fractievoorzitter in Den Haag, verwelkomen in onze gemeente. Een echte Alblasserwaards klinkende naam, vindt u niet? We onderstreepten haar bezoek aan ons door als fractie haar het ChristenUnie Molenlands Manifest aan te bieden. Het manifest bevat 5 thema's waarvan de beginletters met elkaar het woord SAMEN vormen. Deze 5 thema's willen we hier in de Algemene Beschouwingen ook laten klinken, omdat het zo mooi ingaat op waar we als ChristenUnie fractie voor staan en waar we voor willen opstaan als het over onze samenleving in Molenlanden gaat. In Molenlanden staat namelijk de kracht van de kernen centraal. In elk van de dorpen en stad is er een sterke verbinding tussen inwoners, kerken, verenigingen en bedrijven. Het gaat in onze samenleving om mensen, mensen die samen leven en werken, mensen die samen komen en mensen die er voor elkaar zijn. In mooie en

in moeilijke tijden. De ChristenUnie staat op voor het herstel van de kracht van gemeenschappen. De 5 thema's zijn:

1. **Samen hoopvol leven in Molenlanden**
2. **Actief bouwen aan een goede toekomst voor volgende generaties**
3. **Meedoen is mogelijk voor iedereen in Molenlanden**
4. **Eigen plek en een goede buurt voor iedereen**
5. **Naast mensen staan bij wie het niet vanzelf gaat**

En als we dan inhoudelijk vanuit deze thema's de toekomst beschouwen met de Kadernota 2026 in de hand, dan ontkomen we er niet aan om ook eerst kort terug te blikken op deze raads- en coalitieperiode die nu het 4e en laatste jaar ingaat.

Deze coalitie had als uitgangspunt genomen: "bouw voort op wat goed was en bouw vooral 800 woningen". Ik vat het misschien wel wat kort door de bocht samen, maar dit is toch wel de strekking. Op zichzelf kan je daar best mee uit de voeten, maar de vraag is of deze coalitie hier niet een te grote broek heeft aangetrokken. Het klinkt natuurlijk daadkrachtig '800 woningen', maar dan is het maar de vraag of je bouwt voor de mensen die dat het hardst nodig hebben en het is maar de vraag of de markt doet wat jij wilt dat ze doet. Het zat niet mee met de projectontwikkelaars en het zat niet mee in de arbeidsmarkt. Oftewel de gemeente trok een grote broek aan, maar moest al snel erkennen dat de broekriem aangetrokken moest worden wilde men niet in de onderbroek komen te staan. Ook actiever grondbeleid (toch al geen favoriet van deze liberaal conservatieve coalitie) werd niet toegepast. Te veel risico's en een te groot vertrouwen in de markt. We zien het iedere keer weer opnieuw, recent weer in Hoogblokland. En daar komt bij dat de Woonzorgvisie ook nog steeds niet is doorvertaald naar uitvoeringsprogramma's. Ik zei het al in de vorige bijdrage. Kortom, de doelstelling 800 woningen wordt dus niet gehaald en ternauwernood, door ingrijpen van de rijksoverheid die de korting op de gemeente uitkering met 2 jaar uitstelt, is het financiële plaatje minder ongunstig dan het eerder genoemde Ravijnjaar 2026. Wij vroegen zojuist aan het college 'welk cijfer zou u zichzelf geven als het gaat om het stimuleren en bouwen van woningen voor onze inwoners'? (reactie?) Voor ons is het in ieder geval niet voldoende. We overwegen een motie in te dienen die aansluit bij de aangenomen motie van de ChristenUnie in de tweede kamer om in kleine plaatsen meer ondersteuning voor woningbouwlocaties te bieden. Oftewel het nieuwe Volkshuisvestingprogramma (A1) combineren met actiever grondbeleid (B2). We hebben dat zojuist bij de Zomernota ook al benoemd.

Deze Kadernota is inmiddels de 3e Beleidsarme Kadernota van deze coalitie en daarmee driekwart van de coalitieperiode. De 1e keer omdat we een nieuwe periode ingingen, de 2e omdat we moesten bezuinigen en deze keer omdat het college een volgende raad en college niet teveel voor de voeten wil lopen. En steeds klonk er ook tussendoor het op verscheidene thema's niet halen van doelen en activiteiten. Financieel zijn we op korte termijn gezond, maar er komen de komende jaren forse lasten bij voor noodzakelijke

verbouw en nieuwbouw van scholen, investeringen uit de Entreezone Kinderdijk en de noodzakelijke lasten voor energie en warmte. Die zijn nog niet financieel doorvertaald in deze Kadernota, maar komen wel op ons af de komende jaren. Voor 2026 presenteert het college ons een neutraal saldo, maar wie goed kijkt, ziet dat er daarna echt bezuinigd moet worden. Iets waar dit college door rijksbeleid nog aan ontkwam maar er eerder dit jaar wel alvast een voorbereidende start mee heeft moeten maken en ons als raad de nodige inzichten heeft geboden.

Je zou kunnen zeggen dat we een gezonde gemeente zijn die het nog steeds kan volhouden om de OZB met alleen de inflatie te laten stijgen, dat zal niet lang meer duren. Jarenlang heeft de gemeente het voor woningeigenaren in Molenlanden qua OZB belasting onder het landelijk gemiddelde kunnen houden, maar de volgende coalitie mag met bezuinigingen aan de slag. Immers de rijksbijdrage wordt vanaf 2028 wel fors gekort, dus moeten we ons erop voorbereiden. In deze Kadernota doet het college dat niet. Ditmaal onder het mom dat de uitbreidingen van het Sociaal Team en de BOA bijvoorbeeld niet meerjarig worden doorgetrokken, omdat het een beleidsarme begroting is en het aan de nieuwe raad is om nieuw beleid te ontwikkelen. Voorzitter, hier laat het college de zaken er beter uitzien dan ze in werkelijkheid zijn. Noodzakelijke inspanningen op deze en andere noodzakelijke terreinen niet opnemen in de meerjarenbegroting lijkt wijs maar is struisvogelpolitiek. De onderliggende beleidsstukken zijn meerjarig dus je loopt niemand voor de voeten als je deze noodzakelijke uitbreidingen meerjarig door vertaalt. Het financiële plaatje zou er namelijk een miljoen per jaar negatiever uitzien als je ervan uitgaat dat noodzakelijke uitbreidingen van teams doorgaan omdat de opgaven vanuit meerjarige beleidsstukken er nog steeds liggen. We hebben daar moeite mee en overwegen een motie in te dienen waarbij de verwachtingen reëler worden weerspiegeld dan dat nu het geval is in het meerjarenoverzicht in de Kadernota en er bij de uitwerking in de meerjarenbegroting wél rekening mee te houden.

Waar we ook moeite mee hebben is het door het college ogenschijnlijk accepteren van een gespannen arbeidsmarkt bij met name Ruimtelijke Ontwikkelingen, Civiele Techniek en ICT. We zien het in de jaarrekening en de zomernota keer op keer de afgelopen jaren: er wordt minder gepresteerd dan voorgenomen. En krapte op de arbeidsmarkt in deze branches is steeds hetzelfde antwoord. Maar als dat nog steeds zo is, waarom missen wij dan de échte urgentie om als krachtige en aantrekkelijke gemeente goede ambtenaren te houden en nieuwe mensen aan te nemen om het werk wél uit te voeren en de noodzakelijke inspanningen om woningen wél te bouwen met een actieve rol van de gemeente daarbij. Waarom geen focus op dat onderdeel? Bij de beantwoording van de technische vragen in de Jaarrekening wordt geantwoord dat we in deze 3 markten 'alert zijn en kansen zoeken'. Dat zijn geen woorden die je verwacht bij urgente opgaven. Bij de analyse van de Impacteur lezen we dat het komend jaar er met name inspanningen zijn op de interne bestuurskracht en dienstverlening, maar waarom ontbreekt daarbij een gedegen plan van aanpak om het komend jaar wel de inhuur op deze 3 terreinen fors te verminderen en mensen vast aan te nemen en te behouden. We overwegen op dit punt een motie in te dienen waarin die urgentie wél het uitgangspunt is.

Voorzitter, er valt nog wel wat meer te zeggen over deze Kadernota. We zijn blij dat we als gemeente ons beleid baseren op bijv. de vastgestelde visies op het Sociaal Domein en voor Sterke Gezinnen Sterke jeugd. We blijven als ChristenUnie fractie opstaan voor thema's als bestrijding van eenzaamheid en armoede en het kunnen wonen voor iedereen in een gezonde omgeving. Zorgzaam, Bloeien en Groen.

In het komend jaar zullen de financiële inzichten verder uitgewerkt moeten worden om zo ook meerjarig een gezonde gemeente te kunnen blijven. Ook dat is nodig.

Voorzitter, de ChristenUnie werkt vanuit een constructieve houding in deze gemeenteraad daaraan mee, zo kent u ons. We doen het immers SAMEN! En daarom wensen we het college dan ook bij de nadere uitwerking van deze Kadernota Gods zegen toe! Dank u.

Met vriendelijke groet,

Harry Stam

Fractievoorzitter ChristenUnie Molenlanden